

Oproep tot creatief verzet

zie, ik zend jullie uit
als schapen te midden van wolven;
**wordt dus slim als de slangen
en simpel als de duiven!**-
maar hoedt u voor de mensen;
want ze zullen jullie uitleveren
aan raadsvergaderingen
en jullie geselen in hun samenkomsten
jullie zullen naar stadhouders en koningen
worden gevoerd omwille van mij,
tot getuigenis aan hen en aan de volken;
maar wanneer ze jullie uitleveren,
weest niet bezorgd
hoe of wat je spreken zult;
want het zal jullie in dat uur
gegeven worden wat je spreken moet;
want niet jullie zelf zijn het
die dan spreekt,
nee, je spreekt op de adem en in de geest van je Vader,
maar een broer zal een broer
uitleveren tot de dood
en een vader een kind,
en kinderen zullen opstaan tegen ouders
en hen doden;
jullie zullen gehaat zijn door allen
vanwege mijn naam;
maar wie ten einde toe volhardt,
die zal worden gered;
wanneer ze jullie in deze stad vervolgen:
vlucht naar de andere;
ik verzeker jullie,
jullie zullen niet het einde bereiken
met de steden van Israël
voordat de mensenzoon komt!-
een leerling staat niet
boven wie onderricht geeft
en een dienaar niet boven zijn heer;
het is voldoende voor de leerling
dat hij wordt als wie hem onderricht geeft
en de dienaar als zijn heer;
als ze de heerser van het huis
al 'Beëlzeboel' noemen,
hoeveel te meer zijn huisgenoten!-
wees niet bang voor hen;

want niets is verhuld
dat niet zal worden ónthuld
en verborgen
dat niet bekend zal worden;
wat ik jullie zeg in het duister
zeg dat in het licht;
en wat je hoort met je oor,
roep dat op de daken;
wees niet bang voor hen die het lichaam
doden, maar de ziel
niet kunnen te doden;
wees eerder bang voor hem
die in staat is
én ziel én lichaam om te brengen
in de onderwereld;
worden niet twee mussen
voor een stuiver verkocht?-
en niet één van hen
valt neer op de aarde zonder jullie Vader
maar van jullie zijn zelfs alle haren op je hoofd geteld;
wees dan niet bang;
jullie verschillen van een hele zwerm mussen!-
ieder dan die zich voor de mensen
uitspreekt als één met mij,-
ook ik zal mij uitspreken
als één met hem
voor mijn Vader in de hemel is
maar wie mij verloochent voor de mensen
zal ook ik verloochenen
voor mijn Vader in de hemel!

Mattheus schrijft over de instructies die Jezus aan zijn leerlingen geeft, rond het jaar 80, vlak na het trauma van de verwoesting van de tempel, het centrum van de religieuze macht en heilige grond. (Gaat dat samen?)

Maar hij schrijft dan toch over de periode van meer dan een halve eeuw geleden? Dat klopt. Als wij iets opschrijven over een halve eeuw geleden, dan klinkt daar altijd iets of veel mee uit *onze* tijd. Maar klopt het dan wel wat Mattheus over Jezus vertelt? Niet, als we van hem een journalistiek verslag verwachten waarin feiten zo nauwkeurig mogelijk worden vermeld, gecheckt en dubbel gecheckt; wel, als wij hem zien als een mens van zijn tijd die getuigt van wat hij heeft gehoord en gezien van de weg van Jezus.

De toon is uitermate polemisch. In onze tijd zouden we het misschien anders zeggen. Maar dat van die slang en die duif: daar kunnen we misschien wel wat mee. Dit beeld wordt gebruikt in een situatie van onveiligheid en grote dreiging. Hoe doe je dat: slang en duif tegelijk zijn? Slangen hebben in de Midden-Oosterse wereld niet per se een negatief imago. Je zou hier ook kunnen vertalen met bedachtzaam handelen, in het oude Griekenland de hoogste deugd in het morele leven. Wie even spiekt in de Naardense vertaling leest hier "slim" en dat heeft alles te maken met Genesis 3,1 waar de slang in de grondtaal "slim" wordt genoemd.

De duif is in deze taal ongemengd, zonder dubbele bodems, open als een kind, precies het tegenovergestelde van slim. Dat duidt op verstandig manoeuvreren in de complexiteit van het leven: zelfs met gebruikmaking van listen en slimmigheden je weg gaan.

En dat is precies die combinatie van slim en simpel die gevraagd wordt van de Joodse Jezusvolgers die zich bewust zijn van de apocalyptische tijden waarin ze leven. Tot driemaal toe wordt hun gezegd niet bezorgd te zijn net als die simpele duiven of de mussen: "niet één van hen valt neer op de aarde zonder uw Vader". Wees niet bezorgd wat je zult zeggen wanneer ze je overgeven, "want het zal in dat uur gegeven worden wat je spreken moet."

"Vrees hen dan niet, want niets is verhuld, dat niet zal worden onthuld. Ja, vreest zelfs niet "voor hen die het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen te doden". Want je 'ziel' daar gaat het om in gevaarlijke tijden. Waar ligt je ziel? Ga je mee met je Joodse geloofsgenoten die vertrouwen op de Romeinse beloften van vrede en veiligheid door middel van nog meer repressie? Vertrouw je op de Romeinse economie die ongekende welvaart brengt, als je tenminste je ogen sluit voor de verliezers? Laat je je onderrichten door de Beëlzeboel, de Ba'al van de beschaafde elite of laat je je beheersen door de geest van Jezus die de tijdgeesten ontmaskert? Als je dat doet, zet je jezelf wel buitenspel. Je riskeert bespottung, uitsluiting en vervolging. Het keurige Romeinse recht weet wel raad met Jezus en zijn vertrouwelingen. Sterker nog, het krijgt gewoon hulp van je eigen vrienden en familie, je eigen vlees en bloed dat ook vindt dat je te ver bent gegaan.

Maar wees niet bang, maak je geen zorgen! Je mag ook slim zijn als de slangen! Als ze je in deze stad vervolgen, vlucht dan naar de volgende stad. Hoed je voor de mensen die het slecht met je voorhebben. Spreek, net als Jezus zelf, verhullend in raadsels en parabels als dat nodig is. Maar durf ook uit te roepen van de daken, wat niemand meer wil zeggen. Kom in verzet, slim en vernuftig en vol vertrouwen omdat je weet voor welke zaak je staat!

Met dank aan Theo van Willigenburg, schrijver van het boek *Gevallen Vogel*.

Willemien Keuning